

Een dikke kop, gezwollen oogleden en tranastrepen. Dat zijn de eerste tekenen van kobaltgebrek.

Dikke kop door kobaltgebrek

Een ramlam van tien weken oud staat in april al uren wat te dromen in de wei. Zijn kop is dikker dan normaal. Het broertje van het lam mankeert niets, volgens de schapenhouder. Toch bedreigt een tekort aan kobalt het hele koppel.

TEKST: DRS. MARK VAN DER HEIJDEN (DIERENARTS IN HARMELEN), ILLUSTRATIE: ELS VAN DEN BERG

De schapenhouder heeft het zieke ramlam uit de wei gehaald en op stal gezet. Het lam is erg sloom en heeft een ontzettend dikke kop. Zijn oogleden zijn zo gezwollen dat de ogen nauwelijks zichtbaar zijn en het lam heeft duidelijke tranastrepen. Daarnaast valt de schrale conditie van het dier op.

Bij navraag blijkt het om het oudste lam te gaan. Het is nu bijna tweeënhalve maand oud en loopt ruim anderhalve maand met zijn moeder in een wekje rondom het huis. De andere lammeren zijn ongeveer een maand oud. Ze krijgen geen krachtvoer. Verder is dit lam samen met zijn broertje de week ervoor behandeld tegen maag-darmwormen.

Op basis van de antwoorden van de schapenhouder en de verschijnselen verdenk ik het lam van kobalt- en/of vitamine B₁₂-gebrek en besluit ik het dier een injectie met vitamine B₁₂ te geven. Voor de zekerheid neem ik nog een mestmonster om een infectie met maag-darmwormen uit te sluiten. Vervolgens zoeken we het broertje van het zieke lam op. Ook dit lam heeft een enigszins gezwollen kop. Dit ondersteunt mijn vermoeden in een tekort aan kobalt en/of vitamine B₁₂. Mijn advies is om dit dier eveneens te injecteren met vitamine B₁₂ en alle lammeren krachtvoer te gaan voeren om te voorkomen dat zij ook een tekort opbouwen.

De aandoening wordt veroorzaakt door een tekort aan kobalt in het voer, dat in een goed functionerende pens wordt om-

gezet in vitamine B₁₂. Een lam is afhankelijk van het vitamine B-gehalte in de melk en later in het krachtvoer. Bij een gebrek eraan verloopt de stofwisseling minder goed en groeit het lam vaak vertraagd. Verder kan de lever minder goed afvalproducten opruimen en zorgt een van de afvalstoffen voor een overgevoeligheid voor zonlicht. In een vroeg stadium wordt dit vooral gekenmerkt door een dikke kop. Later zijn er verschijnselen van zonnebrand zichtbaar. De afwijkingen zijn het meest duidelijk bij gespeende lammeren, maar kunnen ook bij lammeren voor het spenen voorkomen. Bloedonderzoek op vitamine B₁₂ of pathologisch onderzoek na sterfte kan de diagnose bevestigen. Het is belangrijk om andere oorzaken van verminderde groei, zoals een infectie met inwendige parasieten, uit te sluiten. Mestonderzoek geeft vaak een duidelijk en snel antwoord.

De behandeling bestaat uit het toedienen van vitamine B₁₂. Daarna moet kobalt via het rantsoen aan alle lammeren worden verstrekt. Dat kan door krachtvoer (schapen- of lammerbrokken bevatten vaak voldoende kobalt) te geven of door kobalt op het land te spuiten als 'topdressing'.

Het mestmonster bleek geen wormeieren te bevatten. In de weken na mijn bezoek zijn beide lammeren langzaam hersteld. De schapenhouder is ook krachtvoer aan de andere lammeren gaan voeren. Problemen hebben zich niet meer voorgedaan. <<